

Försvarsutskottets betänkande

1976/77: 9

med anledning av propositionen 1976/77: 100 såvitt avser anslag m. m. för budgetåret 1977/78 inom försvarsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner

I betänkandet behandlas förslag som regeringen — efter föredragning av statsrådet Krönmark — har förelagt riksdagen i propositionen 1976/77: 100 bilaga 7 (försvarsdepartementet). Vidare behandlas yrkanden i motionerna 1976/77: 247, 341, 344, 459 och 460, väckta under den allmänna motionstiden.

Regeringens förslag angående delprogrammen Krigsorganisation för vissa staber m. m. och Vissa ersättningar m. m. (prop. 1976/77: 100 bil. 7 s. 53—57 och 149—153) jämte motion kommer att behandlas i ett senare betänkande.

1. Verksamheten inom det militära försvaret och civilförsvaret under budgetåret 1975/76. Regeringen har i propositionen (s. 4—15) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet (försvarsministern) har anfört om verksamheten inom det militära försvaret och civilförsvaret under budgetåret 1975/76.

Utskottet

Myndigheterna har enligt utfärdade anvisningar lämnat in årsredovisningar för budgetåret 1975/76. I propositionen lämnas en sammanfattande redogörelse för hur myndigheternas uppgifter har genomförts och tilldelade resurser använts samt om orsakerna till eventuella störningar i den planerade verksamheten.

Utskottet har inte något att erinra med anledning av vad försvarsministern har anfört om verksamheten inom det militära försvaret och civilförsvaret under budgetåret 1975/76 och hemställer

att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

2. Verksamheten inom det militära försvaret och civilförsvaret under budgetåret 1976/77. Regeringen har i propositionen (s. 16—17) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet har anfört om verksamheten inom det militära försvaret och civilförsvaret under budgetåret 1976/77.

Utskottet

Verksamheten under innevarande budgetår bedrivs enligt de riktlinjer som finns angivna i propositionen 1975/76: 100 (bil. 6, FöU

1975/76: 32, rskr 1975/76: 273). Riktlinjer och uppdrag har meddelats myndigheterna genom regleringsbrev.

Utskottet har inte något att erinra med anledning av vad försvarsministern har anfört om verksamheten inom det militära försvaret och civilförsvaret under budgetåret 1976/77 och hemställer
att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

3. Genomförd planering för perioden 1977/78—1981/82 (militära försvaret och civilförsvaret). Regeringen har i propositionen (s. 18—21) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet har anfört om planeringen för perioden 1977/78—1981/82.

Utskottet

Överbefälhavaren, försvarsgrenscheferna och civilförsvarsstyrelsen har till regeringen sänt in programplaner för perioden 1977/78—1981/82. Planerna har överlämnats till 1974 års försvarsutredning, som i januari 1977 lämnade förslag om totalförsvarets fortsatta inriktning efter budgetåret 1976/77 (SOU 1977: 1). Regeringens förslag till sådana riktlinjer avses komma att lämnas till riksdagen under våren 1977.

I propositionen lämnas förslag endast beträffande anslag som har beräknats kunna behandlas oberoende av försvarsutredningens förslag. Förslagen begränsas till verksamheten under nästa budgetår och grundas på en bedömning av medelsbehovet för varje enskild verksamhet med i huvudsak oförändrad omfattning jämfört med innevarande budgetår. Ramberäkningar kommer att presenteras senare.

Anslagen för innevarande budgetår är beräknade i prisläget februari 1975 och 1975 års löneläge. De föreslagna anslagen för nästa budgetår är beräknade i prisläget februari 1976 och 1976 års löneläge. Nettoprisindex har från februari 1975 till februari 1976 ökat med 9,68 procentenheter.

Utskottet har inte något att erinra med anledning av vad försvarsministern har anfört om planeringen för perioden 1977/78—1981/82 och hemställer

att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

Anslagsfrågor

Försvarsdepartementet m. m.

4. Försvarsdepartementet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten A 1 (s. 22—23) och hemställer

att riksdagen till *Försvarsdepartementet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 16 775 000 kr.

5. **Vissa nämnder m. m.** Regeringen har i propositionen under punkten A 2 (s. 23—26) föreslagit riksdagen att till Vissa nämnder m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 10 340 000 kr.

Motionen

I motionen 1976/77: 344 av fru Sundström (s) och herr Svartberg (s) yrkas att riksdagen i syfte att ge Centralförbundet folk och försvar ökade medel till information, till Vissa nämnder m. m. (försvarsdepartementet) för budgetåret 1977/78 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 200 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 10 540 000 kr.

Utskottet

Från anslaget bestrids utgifter för en rad nämnder m. m., däribland den nyinrättade försvarets underrättelsenämnd (prop. 1975/76: 189, FöU 1975/76: 40, rskr 1975/76: 376). Vidare utgår bidrag till Centralförbundet folk och försvar och till Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum.

Statsbidraget till Centralförbundet folk och försvar uppgår för innevarande budgetår till 1 170 000 kr., häri inräknat ett engångsbelopp om 200 000 kr. för information i anslutning till 1977 års försvarsbeslut. Centralförbundet har hemställt att bidraget för nästa budgetår bestäms till 1 211 000 (+ 41 000) kr. Förslaget bygger på att engångsbidraget för särskild information upphör, att ökade priser och löner kompenseras med 141 000 kr. samt att anslaget räknas upp med 100 000 kr.

Enligt propositionen har bidraget för nästa budgetår till Centralförbundet folk och försvar beräknats till 1 140 000 kr. Beräkningen utgår från att grundbidraget för innevarande budgetår (970 000 kr.) räknas upp enligt ökningen av nettoprisindex. Härtill har lagts en ökning med ca 75 000 kr.

Motionärerna anser att ifrågavarande bidrag bör räknas upp — utöver vad som anges i propositionen — med 200 000 kr., motsvarande engångsbeloppet för innevarande budgetår. De anser att utnyttjandet av engångsbidraget på ett påtagligt sätt har vidgat den försvarspolitiska diskussionen till nya grupper. Enligt deras mening bör man permanenta och utveckla denna stimulans till debatten.

Centralförbundet redovisar i sin anslagsframställning att de senaste årens kraftiga kostnadsstegringar har tvingat fram en begränsning av förbundets ordinarie kurs- och konferensverksamhet. Den personella och administrativa kapacitet som friställts genom denna krympning har i stället tagits i anspråk för den tillfälliga informationen inför 1977 års försvarsbeslut. Av engångsbeloppet om 200 000 kr. för innevarande budgetår beräknas ungefär hälften komma att användas för informationskonferenser i förbundets egen regi medan hälften fördelas bland olika organisationer som själva eller i samverkän med förbundet vill anordna sådana konferenser. Det är mot denna bakgrund förbundet

hemställer att bidraget räknas upp med 100 000 kr. utöver kompensation för ökade priser och löner.

Utskottet anser att Centralförbundet folk och försvar gör värdefulla insatser för att öka kunskaperna om landets säkerhetspolitik och totalförsvar och för att stimulera till debatt om försvarspolitiken. Det är därför angeläget att stödja förbundets verksamhet genom statsbidrag.

Centralförbundet har beräknat sina merkostnader för ökade priser och löner till ett belopp (141 000 kr.) som med 47 000 kr. överstiger en uppräknings enligt nettoprisindex (94 000 kr.) samt därtill föreslagit en ökning med 100 000 kr. Det statsbidrag till förbundet som försvarsministern har räknat med innefattar ökning enligt nettoprisindex och därutöver med 76 000 kr.

Det statsbidrag till Centralförbundet som ingår i anslagsberäkningen medger enligt utskottets bedömning en verksamhet som i allt väsentligt motsvarar förbundets personella och administrativa kapacitet att genomföra egen kurs- och konferensverksamhet och att stödja andra organisationers informationskonferenser. Kostnadsutvecklingen efter februari 1976 kan vid behov kompenseras genom tilldelning av prisregleringsmedel som tilläggsbidrag. Utskottet anser därför att motionen 1976/77: 344 bör avslås.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77: 344 till *Vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 10 340 000 kr.

6. Kommittéer m. m. Extra utgifter. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkterna A 3 — A 4 (s. 27) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Kommittéer m. m.* ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.,
2. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Central och högre regional ledning

7. Försvarsstaben m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkterna E 1 — E 5 (s. 31—52) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Försvarsstaben* ett förslagsanslag av 59 800 000 kr.,
2. till *Arméstaben* ett förslagsanslag av 39 700 000 kr.,
3. till *Marinstaben* ett förslagsanslag av 33 100 000 kr.,
4. till *Flygstaben* ett förslagsanslag av 39 900 000 kr.,
5. till *Militärområdesstaber m. m.* ett förslagsanslag av 202 400 000 kr.

8. Central och högre regional ledning: Istandsättning av befästningar och kaserner. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten E 8 (s. 58—61) och hemställer

att riksdagen till *Central och högre regional ledning: Istandsättning av befästningar och kaserner* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 19 700 000 kr.

Gemensamma myndigheter och funktioner

9. Försvarets civilförvaltning. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten F 1 (s. 62—65) och hemställer

att riksdagen till *Försvarets civilförvaltning* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 29 770 000 kr.

10. Försvarets sjukvårdsstyrelse. Regeringen har i propositionen under punkten F 2 (s. 66—79)

1. berett riksdagen tillfälle att yttra sig över vad föredragande statsrådet har anfört om att föra över försvarets fredstandvård till folktandvården,

2. föreslagit riksdagen att till Försvarets sjukvårdsstyrelse för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 17 700 000 kr.

Motionen

I motionen 1976/77: 247 av herrar Gustavsson i Ängelholm (s) och Gustavsson i Nässjö (s) yrkas

1. att riksdagen beslutar att försvarets fredstandvård skall överföras till folktandvården senast den 1 juli 1980,

2. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheten till tidigare övergång till folktandvården.

I motionen 1976/77: 459 av herrar Söderqvist (vpk) och Måbrink (vpk) yrkas (yrkandet 2) att riksdagen hos regeringen hemställer att den militära fredstandvården i sin helhet och före 1980 överförs till folktandvården.

Utskottet

Försvarets sjukvårdsstyrelse leder försvarsmaktens hälso- och sjukvård och är central förvaltningsmyndighet för sjukvårdsförvaltningen inom försvaret. Försvarets fredstandvård står också under sjukvårdsstyrelsens särskilda tillsyn. Regeringen behandlar därför i detta sammanhang frågan om att inordna försvarets fredstandvård i folktandvården.

Försvarets fredstandvård skall svara för fri undersökning och vård av värnpliktiga inom ramen för tillgängliga resurser, akutvård för anställd personal samt för undersökning av dykande och flygande per-

sonal. I tandvårdsorganisationen ingår bl. a. omkring 40 försvarstandläkare, som är civilmilitär personal, och ett 20-tal arvodesanställda extra tandläkare. Vidare är till organisationen knutna omkring 30 s.k. remisstandläkare som enligt särskilt kontrakt med vederbörande förband anlitas för högst 12—15 timmar per vecka mot prestationsersättning. Inkallade värnpliktiga tandläkare tas också i anspråk i stor omfattning. Behandlingen sker i regel vid mottagningar i anslutning till förbandens sjukvårdsavdelningar.

Frågan om att föra över den militära fredstandvården till folktandvården har akutaliserats i flera olika sammanhang. Bl. a. berördes den i propositionen 1973: 45, som innehöll förslag om utbyggnad av folktandvården i sådan omfattning att den kan erbjuda en avgiftsfri organiserad tandvård till samtliga barn och ungdomar i åldern t. o. m. 19 år. Föredragande departementschefen uttalade att det inte var möjligt att då ta ställning till en sådan överföring eftersom folktandvården stod inför ett utbyggnadsskede och att det därför var nödvändigt att vara försiktig med att tillföra folktandvården nya arbetsuppgifter. Riksdagens beslut med anledning av förslagen i nämnda proposition (SfU 1973: 20, rskr 1973: 212) innebär bl. a. att sista steget i utbyggnaden av folktandvården skall gälla tandvården för 17-, 18- och 19-åringar. Utbyggnaden bör enligt beslutet vara färdig år 1979. Den bedöms numera inte kunna vara genomförd inom beräknad tid.

Frågan om att inordna fredstandvården för de värnpliktiga i folktandvården har också behandlats av en arbetsgrupp som överbefälhavaren på uppdrag av Kungl. Maj:t inrättade år 1974. I arbetsgruppen ingick företrädare för överbefälhavaren, försvarets sjukvårdsstyrelse, socialstyrelsen, riksförsäkringsverket, Landstingsförbundet och Sveriges tandläkarförbund. Arbetsgruppen har överlämnat sina förslag till överbefälhavaren, som med sina egna ställningstaganden och inkomna yttranden har överlämnat dem till regeringen.

Överbefälhavaren föreslår att den militära fredstandvården skall föras över till folktandvården vid den tidpunkt dennas vårdansvar utvidgas till att avse även 19-åringar. Därvid bör enligt förslaget den militära tandvårdens personal och utrustning vid förbanden övertas av tandvårdshuvudmännen och de värnpliktigas tandvård ombesörjas av folktandvården. Den tandvård för värnpliktiga som f.n. ombesörjs vid förbanden skall — om förslaget genomförs — till allra största delen kunna utföras av folktandvården inom den värnpliktiges hemlandsting före inryckningen. Detta förutsätter att värnpliktsverket sex månader före avsedd inryckning underrättar folktandvården inom varje landsting om vilka värnpliktiga som inkallas till grundutbildning och att folktandvården därefter kallar vederbörande till undersökning och behandling. Behov av tandvård som kvarstår eller uppkommer efter inryckningen bör enligt överbefälhavaren tillgodoseas av folktandvården

på garnisonsorten, genom att man utnyttjar antingen ordinarie folk- tandvårdskliniker eller befintliga förbandskliniker som annexkliniker till folktandvårdsklinikerna. Vilket alternativ som väljs i det enskilda fallet bör enligt överbefälhavaren få bero på de lokala omständigheterna och överenskommelser som träffas med tandvårdshuvudmännen. Det är dock nödvändigt att göra det bortfall av utbildningstid som ett tandläkarbesök innebär så litet som möjligt. I de fall annexkliniker inrättas torde enligt överbefälhavaren, förutom värnpliktiga, även fast anställd personal vid förbandet och övriga patienter hos folktandvården kunna hänvisas dit för behandling.

Försvarsministern delar i huvudsak överbefälhavarens synpunkter beträffande formerna för tandvård inom försvarsmakten vid ett överförande av vårdansvaret till folktandvården. I syfte att få underlag för ett slutligt ställningstagande i dessa frågor avser han låta kartlägga hur här berörd tandvård lämpligen bör organiseras på olika orter. En utgångspunkt för detta arbete bör vara att folktandvården övertar ansvaret för tandvård åt värnpliktiga då folktandvårdens vårdansvar har utvidgats till att omfatta 19-åringar. Detta bedömer försvarsministern enligt nu gällande planer ske år 1980. Intill dess man beslutar om huvudmannabyte bör den militära fredstandvården bedrivas i nuvarande former. Försvarsministern anser vidare att man i största möjliga omfattning bör avstå från att utnyttja utbildningstid för värnpliktiga tandläkare i den fredstida tandvården. Han avser därför att pröva möjligheterna att för den militära tandvården köpa tjänster från folktandvården.

Enligt motionen 1976/77:247 bör man nu efter så många års utredningar kunna fatta ett principbeslut om att föra över den militära tandvården till folktandvården. Ett överförande bör ske den 1 juli 1980. I den mån det är möjligt av resursskäl bör man kunna avtala mellan försvarsmakten och Landstingsförbundet om ett tidigare överförande. Den av försvarsministern nämnda kartläggningen av hur tandvården bör organiseras på olika orter bör, anser motionärerna, kunna ge underlag för sådana beslut.

Enligt motionen 1976/77: 459, yrkandet 2, bör den militära fredstandvården i sin helhet och före år 1980 föras över till folktandvården.

Utskottet anser det vara angeläget att den militära fredstandvården förs över till folktandvården. De i propositionen angivna formerna för tandvård inom försvarsmakten efter ett sådant överförande är enligt utskottets mening lämpliga. Genomförandet förutsätter bl. a. att folktandvårdens ansvar vidgas till att avse även 19-åringar. Detta beräknas kunna ske år 1980. Innan överenskommelser har träffats med tandvårdshuvudmännen bör inte fattas beslut om överföring vid viss tidpunkt.

Frågan om en överföring av fredstandvården har varit aktuell länge. Utskottet räknar med att överföringen kan ske i den takt som anges i

propositionen och förutsätts i motionen 1976/77: 247. Det bör eftersträvas att föra över fredstandsvård redan före 1980. Lokala förhållanden och särskilda överenskommelser med tandvårdshuvudmännen kan göra detta möjligt för vissa garnisoner.

Vad utskottet nu har anfört tillgodoser de synpunkter som framgår av motionen 1976/77: 247.

Utskottet anser liksom försvarsministern att man i största möjliga utsträckning bör avstå från att utnyttja inkallade värnpliktiga tandläkare i försvarets fredstandsvård.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1976/77:459, yrkandet 2,
2. att riksdagen med anledning av propositionen och motionen 1976/77: 247 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om att föra över försvarets fredstandsvård till folktandvården,
3. att riksdagen till *Försvarets sjukvårdsstyrelse* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 17 700 000 kr.

11. Fortifikationsförvaltningen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten F 3 (s. 80—85) och hemställer

att riksdagen till *Fortifikationsförvaltningen* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 56 350 000 kr.

12. Försvarets materielverk. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten F 4 (s. 85—96) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att medge att för budgetåret 1977/78 förnödenheter för fredsutbildningen får beställas så att vid varje tillfälle en kostnadsram av 600 000 000 kr. inte överskrids,
2. att riksdagen till *Försvarets materielverk* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 381 400 000 kr.

13. Gemensam försvarsforskning. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten F 5 (s. 96—102) och hemställer

1. att riksdagen till *Gemensam försvarsforskning* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 180 050 000 kr.,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 1977/78 medge att materiel för forskningsändamål beställs inom en kostnadsram av 6 000 000 kr.

14. Försvarets radioanstalt m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkterna F 6—F 11 (s. 102—123) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Försvarets radioanstalt* ett förslagsanslag av 88 720 000 kr.,
2. till *Värnpliktsverket* ett förslagsanslag av 49 717 000 kr.,
3. till *Försvarets rationaliseringsinstitut* ett förslagsanslag av 17 515 000 kr.,
4. till *Försvårshögskolan* ett förslagsanslag av 1 755 000 kr.,
5. till *Militärhögskolan* ett förslagsanslag av 17 880 000 kr.,
6. till *Försvarets gymnasieskola* ett förslagsanslag av 3 450 000 kr.

15. **Försvarets förvaltningsskola.** Regeringen har i propositionen under punkten F 12 (s. 124—127) föreslagit riksdagen att till Försvarets förvaltningsskola för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 2 240 000 kr.

Motionen

I motionen 1976/77: 341 av herrar Henrikson (s) och Brännström (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande tjänster vid försvarets förvaltningsskola.

Utskottet

Riksdagen beslöt under föregående riksmöte att en för försvarsmakten gemensam förvaltningsskola skall inrättas den 1 juli 1977 och efter en övergångstid förläggas till Östersund (prop. 1975/76: 190, FöU 1975/76: 39, rskr 1975/76: 375). Skolan organiseras — som ett första steg — genom ombildning av den nuvarande intendenturförvaltningsskolan. Helt inrättad och etablerad i Östersund beräknas skolan vara år 1982. Vid riksdagsbehandlingen uttalade försvarsutskottet (s. 19) bl. a. följande:

När det gäller verksamhetens omfattning och inriktning finns det anledning understryka föredragande statsrådets ord att de resurser som kan sättas in på utbildningens område måste vägas mot andra angelägna behov. Utskottet anser i likhet med statsrådet att förvaltningsutbildningen bör få ungefär samma omfattning som hittills. Även i övrigt ansluter utskottet sig till dennes uppfattning om verksamhetens uppläggning. En angelägen uppgift bör således vara att skapa goda möjligheter även för den civila personalen inom försvaret. I princip bör varje förvaltningskurs stå öppen för alla.

I propositionen uttalar försvarsministern att förvaltningsskolans verksamhet under budgetåret 1977/78 — i avvaktan på resultatet av de överväganden som görs av den särskilda organisationskommittén för skolan — bör vara i huvudsak oförändrad (jämfört med intendenturförvaltningsskolans nu pågående verksamhet). Han har beräknat medel för bl. a. två nya tjänster för fortsatt arbete med att förbereda skolans omlokalisering till Östersund m. m.

Motionärerna har en annan uppfattning om inriktningen av arbets-

uppgifterna för de två nya tjänsterna. De anser att huvuduppgifterna bör gälla utvecklings- och utbildningsarbete.

Förvaltningsutbildningen inom försvarsmakten avses få ungefär samma omfattning och inriktning som hittills. Under övergångstiden före 1982 finns en rad frågor som måste bearbetas, bl. a. rörande elevantal vid olika kurser, kostnader, integreringsproblem, stadiindelning och former för lärarsamverkan och annan samverkan. Den i juni 1976 tillkallade organisationskommittén för skolan skall bl. a. göra kompletterande utredningar angående frågor av det slaget. Självfallet behöver skolan vissa egna resurser för att kunna bearbeta sådana frågor och samarbeta med organisationskommittén. De två tjänster som avses tillkomma nästa budgetår bör enligt utskottets mening utnyttjas i detta syfte men också för metodutveckling och för frågor i övrigt som sammanhänger med ombildningen och etableringen i Östersund. Utskottet har inhämtat att detta också är försvarsministerns avsikt. Syftet med motionen blir alltså tillgodosett och något särskilt uttalande av riksdagen behövs inte.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och hemställer

1. att riksdagen till *Försvarets förvaltningsskola* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 2 240 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1976/77: 341.

16. Försvarets brevskola m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkterna F 13 och F 15—F 18 (s. 128—146) och hemställer

- att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar
1. till *Försvarets brevskola* ett förslagsanslag av 1 995 000 kr.,
 2. till *Krigsarkivet* ett förslagsanslag av 3 490 000 kr.,
 3. till *Statens försvarshistoriska museer* ett förslagsanslag av 4 480 000 kr.,
 4. till *Anskaffning av fortifikatorisk materiel m. m.* ett förslagsanslag av 5 100 000 kr.,
 5. till *Försvarets datacentral* ett förslagsanslag av 1 000 kr.

17. Insatsberedskap m. m. Regeringen har i propositionen under punkten F 20 (s. 147—148) föreslagit riksdagen att till Insatsberedskap m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 49 630 000 kr.

Motionen

I motionen 1976/77: 460 av herr Werner m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om omorganisation av under rättelsetjänsten som ett civilt organ direkt under försvarsministern i enlighet med motionens riktlinjer,

2. att riksdagen beslutar inrätta en kontrollnämnd med representanter för samtliga riksdagspartier, vilken har att följa underrättelsetjänstens allmänna verksamhet,

3. att riksdagen, om yrkandena under punkterna 1 och 2 icke skulle vinna riksdagens bifall; avslår yrkandet om anslag till IB:s verksamhet med 49 630 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag bygger på överbefälhavarens programplan och anslagsframställning för delprogrammet. Båda innehåller till övervägande del uppgifter av hemlig natur. En promemoria angående överbefälhavarens redovisning och förslag samt regeringens ställningstaganden har på vanligt sätt överlämnats till utskottet.

Delprogrammet *Insatsberedskap m. m.* avser insatsberedskap under allmänt fredstillstånd, beredskapskontroller, beredskapshöjningar inom fredsorganisationens ram, insatser med fredsorganisationens resurser och särskild verksamhet vid försvarsstaben. Den särskilda verksamheten skall bl. a. ge underlag om främmande makter och säkerhetshotande verksamhet som behövs för beslut om försvarsmaktens beredskap och säkerhetsskyddsåtgärder. Den skall också ge underlag om främmande makter och säkerhetshotande verksamhet som behövs för krigsplanläggning och beslut om försvarsmaktens uppbyggnad och utveckling.

Motionärerna förordar att den militära underrättelsetjänsten ges en annan organisation än f. n. och att man också ändrar formerna för det allmännas insyn i verksamheten. I andra hand yrkas avslag på regeringens förslag om medel till verksamheten inom delprogrammet under nästa budgetår.

Utskottet erinrar om att statsmakterna på senare år har behandlat den militära underrättelsetjänsten ingående vid flera tillfällen, senast under förra riksmötet (prop. 1975/76: 189, FöU 1975/76: 40, rskr 1975/76: 376). Härvid har inte minst insyns- och kontrollfrågor ägnats uppmärksamhet. En särskild underrättelsenämnd inrättades den 1 juli 1976.

Utskottet anser att den nuvarande organisationsformen är ändamålsenlig och att detsamma gäller nuvarande ordning för insyn och kontroll. Riksdagen bör inte vägra att ställa medel till förfogande för de viktiga ändamål som anslaget avser. Motionen bör alltså avslås till alla delar.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1976/77: 460, yrkandet 1,
2. att riksdagen avslår motionen 1976/77: 460, yrkandet 2,
3. att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionen 1976/77: 460, yrkandet 3, till *Insatsberedskap m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 49 630 000 kr.

18. **Gemensamma myndigheter m. m.: Iståndsättning av befästningar och kaserner.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten F 23 (s. 153—155) och hemställer

att riksdagen till *Gemensamma myndigheter m. m.: Iståndsättning av befästningar och kaserner* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 3 300 000 kr.

Övrig verksamhet

19. **FN-styrkor m. m. m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkterna H 2—H 4 (s. 157—168) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Beredskapsstyrka för FN-tjänst* ett förslagsanslag av 16 000 000 kr.,
2. till *Viss anskaffning för militära anläggningar m. m.* ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.,
3. till *Flygtekniska försöksanstalten* ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

20. **Signalskydd.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten H 5 (s. 168—170) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att medge att beställningar av signalskyddsmateriel får läggas ut inom en kostnadsram av 1 510 000 kr.,
2. att riksdagen till *Signalskydd* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 4 180 000 kr.

21. **Vissa teleanordningar m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkterna H 6—H 8 (s. 170—176) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Vissa teleanordningar* ett förslagsanslag av 3 395 000 kr.,
2. till *Hyror m. m. för vissa skyddsrumsanläggningar* ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.,
3. till *Identitetsbrickor* ett förslagsanslag av 600 000 kr.

Statens allmänna fastighetsfond

Försvarsdepartementet

22. **Anskaffning av vissa skyddsrumsanläggningar.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten II 7 (s. 177—178) och hemställer

att riksdagen till *Anskaffning av vissa skyddsrumsanläggningar* för budgetåret 1977/78 anvisar ett investeringsanslag av 2 600 000 kr.

Försvarets fastighetsfond

23. Central och högre regional ledning: Anskaffning av anläggningar m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkterna III 4—III 7 (s. 179—198) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Central och högre regional ledning: Anskaffning av anläggningar* ett investeringsanslag av 12 000 000 kr.,
2. till *Gemensamma myndigheter m. m.: Anskaffning av anläggningar* ett investeringsanslag av 19 000 000 kr.,
3. till *Gemensamma myndigheter m. m.: Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt* ett investeringsanslag av 1 850 000 kr.,
4. till *Anskaffning av vissa militära anläggningar* ett investeringsanslag av 3 600 000 kr.

Fonden för förlag till statsverket

24. Vissa projekteringskostnader. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen under punkten VII 1 (s. 198) och hemställer

att riksdagen till *Vissa projekteringskostnader* för budgetåret 1977/78 anvisar ett investeringsanslag av 45 000 000 kr.

Stockholm den 3 mars 1977

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustavsson i Eskilstuna (s), Glimnér (c), Holmqvist (s), Pettersson i Örebro (c), Karl Bengtsson i Varberg (fp), fru Sundström (s), herrar Brännström (s), Oskarson (m), Gustavsson i Nässjö (s), fru Ekelund (c), herrar Hedberg (s), Lindblad (fp), Svartberg (s) och Johansson i Växjö (c).

Reservation

Vissa nämnder m. m. (punkten 5) av herrar Gustavsson i Eskilstuna, Holmqvist, fru Sundström, herrar Brännström, Gustavsson i Nässjö, Hedberg och Svartberg (alla s) som anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 4 börjar "Det statsbidrag" och slutar "bör avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del framhålla värdet av att Centralförbundet får ett statsbidrag som medger att förbundet utöver egen verksamhet kan i önskvärd omfattning stödja andra organisationers informationskonferenser. Detta blir uppenbarligen inte möjligt om bidragets storlek bestäms på det sätt som framgår av propositionen. Utskottet tillstyrker därför motionsförslaget att ifrågavarande statsbidrag räknas upp med 200 000 kr. och att detta påverkar anslagsberäkningen med samma belopp.

dels att utskottets hemställan (s. 4) bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av propositionen och med bifall till motionen 1976/77: 344 till *Vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 10 540 000 kr.